

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора економічних наук,
професора Полозової Тетяни Василівни,
на дисертаційну роботу *Логвиненка Дениса Володимировича*
«Формування механізму управління корпоративною безпекою», подану на
здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент»

1. Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами

В умовах зростаючого впливу загроз, спричинених викликами воєнного часу, економічної нестабільності питання забезпечення корпоративної безпеки набувають особливої значущості. Воєнні дії мають дестабілізуючий вплив на усі сфери корпоративного управління і, водночас, на економічний стан підприємств та корпоративні відносини між всіма учасниками споживачами, інвесторами, громадою, суспільством, державою. У зв'язку з цим значно розширюється функціональна роль механізмів безпеко-орієнтованого розвитку, що передбачає виконання широкого кола управлінських дій з досягнення довгострокової ефективності, створення конкурентних переваг, збереження та поглиблення стійких ринкових позицій, забезпечення стабільності фінансово-економічного стану з дотриманням принципів соціальної відповідальності та екологічності, активної взаємодії із державою, суспільством, клієнтами, споживачами, конкурентами тощо. Це висуває нові вимоги до системи корпоративного управління, створення концептуальної бази, розробки відповідних механізмів управління на стратегічному та оперативному рівнях.

Різноманітні аспекти управління корпоративною безпекою розвитком підприємств знаходять своє відображення у результатах сучасних наукових доробок. Представляючи чималий науковий інтерес, вони визначають пріоритети подальших досліджень у сфері захищеності корпоративних можливостей, ресурсів та їх ефективного використання в процесах

забезпечення стійкого розвитку підприємств. В такому аспекті обрана автором тема дисертації є цікавою та актуальною.

Дисертація Логвиненка Д. В. за науковою спрямованістю відповідає тематиці науково-дослідних робіт Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця за темами: «Формування стратегічного інструментарію безпеко-орієнтованого розвитку підприємства» (номер державної реєстрації № 0123U102479), «Формування стратегічного потенціалу розвитку підприємств будівельної галузі на засадах соціальної відповідальності» (номер державної реєстрації № 0123U104955).

Таким чином, тематика дисертаційної роботи Логвиненка Дениса Володимировича, є актуальною, також має науково-теоретичну та практичну цінність і відповідає пріоритетним напрямам наукових досліджень для воєнного часу та післявоєнної розбудови економіки України.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і пропозицій дисертації та їх достовірність

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться у дисертації Логвиненка Д. В. мають достатньо високий ступінь обґрунтованості, що зумовлюється докладним вивченням, аналізом та узагальненням значного обсягу сучасних наукових джерел з питань корпоративного управління, формування та реалізації механізмів управління корпоративною безпекою суб'єктів бізнесу, коректним використанням теоретичного підґрунтя – концепцій стійкого розвитку, «Індустрії 4.0», соціальної та екологічної відповідальності, обґрунтованим застосуванням економіко-статистичних методів, достатнім обсягом статистичного матеріалу щодо безпеко-орієнтованого розвитку підприємств Харківського регіону й України в цілому, коректними висновками власних досліджень. Таким чином, аналіз дисертаційної роботи, розроблених і представлених у ній наукових положень

і методичних підходів дозволяє зробити висновок про відповідність ступеня їх обґрунтованості встановленим вимогам.

Ознайомлення зі змістом роботи також дозволяє стверджувати, що мету дисертаційного дослідження досягнуто, а завдання роботи виконані у повному обсязі. Цьому сприяли, зокрема, логічність, послідовність проведеного дослідження і чіткість викладання матеріалу як усєї роботи, так і кожного з її трьох розділів.

Автором здійснено глибокий аналіз вітчизняних та зарубіжних джерел для переосмислення концептуального базису стійкого розвитку та безпеко-орієнтованого управління через визначення змістовного наповнення поняття корпоративної безпеки – «корпоротивізм», «корпорація», «корпоративний розвиток», «корпоративні ресурси», «корпоративні інтереси» (с. 31–34); систематизовано, подано сутність та охарактеризовано види корпоративних інтересів компанії (с. 35–41); подається визначення сутності механізму управління корпоративною безпекою за рахунок виокремлення його стратегічної направленості на формування стану захищеності корпоративних ресурсів (капіталу, персоналу, інформації, технології) та підприємницьких можливостей, при якому гарантується ефективне їх використання відповідно корпоративним інтересам та цілям стратегічного розвитку підприємства (с. 43–45); з позицій інституціонального, ресурсного, стратегічного, системного та компетентнісного підходів визначено концепти системи управління корпоративною безпекою (с. 46–52) та сформовано положення та принципи механізму управління корпоративною безпекою (с. 61–63); за результатами аналізу передових світових практик щодо становлення моделей корпоративного управління (с. 67–71) визначено функції та завдання механізму управління корпоративною безпекою (с. 73–74), виділено актуальний інформаційно-аналітичний (с. 76–77) та організаційний інструментарій (с. 78–82).

Певної уваги заслуговують авторські позиції, що представлені розробленим методичним забезпеченням аналізу особливостей процесів

розвитку підприємств корпоративного сектору України (с. 86–107), умов формування корпоративної безпеки розвитку підприємств, що містить комплекс методів аналізу та моделювання (с. 108–116) та який систематизовано відповідно основним положенням кумулятивної теорії перспектив (с. 117–119). Розроблене методичне забезпечення обґрунтовано положеннями вибору показників, методів за етапами-завданнями (с. 119, 123–124, 133–136, 138) та містить інтерпретацію побудованих моделей (с. 119–121, 139–144). Здобувачем доведено, що для проведення комплексного аналізу необхідним є аналіз корпоративної культури безпеки на світовому, міжнародному рівнях та національному рівні країни, галузі (с. 125–129). В такому ракурсі цікавим є аналіз атрибутів корпоративної культури безпеки стійкого розвитку світових компаній-лідерів. Крім зазначеного, окрему увагу здобувач приділяє впливу чинників соціалізації економік на формування стану корпоративної безпеки бізнесу через дотримання принципів соціальної та екологічної відповідальності при створенні інновацій (с. 117–121). Для виявлення та аналізу впливу факторів економічної безпеки на корпоративну безпеку розвитку підприємств в дослідженні застосовується метод факторного аналізу (головних компонент) (с. 139–144, Додаток Б). Виходячи із змісту ознак побудованих факторних моделей та причинно-наслідкової залежності між показниками, що утворюють фактори, здобувачем доведено, що корпоративна безпека розвитку українських підприємств визначена необхідністю підтримки їх фінансової стабільності через поточне управління активами та залучення додаткових джерел фінансування. Тому стратегічним завданням для механізму управління корпоративною безпекою українських підприємств є формування стабільності фінансово-економічного стану та достатності економічних ресурсів для фінансування нових ініціатив, закріплення конкурентних позицій на ринку в довгостроковій перспективі, розвитку стратегічного партнерства (с. 136–144).

Науковий і практичний інтерес має розроблений автором методичний підхід до формування механізму управління корпоративною безпекою

(с. 147–150). Реалізація даного підходу методом когнітивного моделювання дозволяє: відобразити проблемну ситуацію (за рахунок побудови когнітивної схеми), що склалася в системі корпоративних відносин; провести вимірювання якісних ознак концептів та конструктів та виявити проблемні зони; оцінити вплив факторів проблемних зон на вибір стратегії корпоративного розвитку, та розробити комплекс методів для раціоналізації стратегічного вибору та прийняття доцільних стратегічних рішень на підприємствах (с. 159–169). Сформований автором інструментарій, що відповідає стратегічній направленості механізму управління корпоративною безпекою представляє комплекс заходів, способів, методів за інформаційно-аналітичною (с. 170–182) та організаційною складовими (с. 186–200). Апробацію запропонованого методичного підходу проведено на підприємствах ТОВ «СПЕЦВУЗАВТОМАТИКА» та ДП «ЕКОВУДБУД».

Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки і рекомендації відзначаються достовірністю і новизною. Аналіз дисертації засвідчив, що це забезпечується:

1) використанням сучасних методів дослідження (теоретичного узагальнення, аналізу та синтезу, індукції, дедукції, методи емпіричного дослідження – спостереження, порівняння, експерименту та виміру, когнітивного моделювання, експертного оцінювання, факторного аналізу, фінансово-економічного аналізу), які використано відповідно до об'єкту та предмету дослідження;

2) поглибленим вивченням здобувачем значного обсягу наукових джерел, які базуються на фундаментальних положеннях економічної науки та теорії управління, враховують результати досліджень вітчизняних та закордонних науковців з питань безпеко-орієнтованого розвитку, стратегічного управління в умовах впливу мінливого зовнішнього середовища;

3) апробацією результатів дослідження на 6 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях;

4) публікаціями 5 статей в наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз та зараховуються як 4 публікації, що подано до захисту дисертації; 6 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

3. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів

Теоретична цінність отриманих наукових результатів полягає у розвитку теоретичних положень і формуванні методичних підходів до формування механізму управління корпоративною безпекою, а саме:

- методичний підхід до формування механізму управління корпоративною безпекою, що ґрунтується на положеннях і принципах концепції стійкого розвитку, безпеко-орієнтованої стратегічної направленості дії механізму, захищеності та ефективного використання корпоративних ресурсів, створення фінансово-економічної стійкості для значного розширення діапазону стратегічного планування, контролю та регулювання через зони корпоративної, соціальної та екологічної відповідальності (с. 159–168);

- принципи вибору та реалізації стратегічного інструментарію механізму управління корпоративною безпекою – інформаційно-аналітичних методів, технік, процедур та організаційних форм, способів, заходів, що інтегруються в систему управління безпеко-орієнтованим розвитком підприємства за рахунок узгодження між цілями розвитку, ефективності діяльності та інтересами груп стратегічного впливу на прийняття управлінських рішень підприємства (с. 170–181, 186–196);

- методичне забезпечення аналізу корпоративної безпеки розвитку підприємств, за результатами якого виявлено спільні критерії-ознаки високого рівня корпоративної культури безпеки в процесах розвитку ТНК-лідерів та побудовано факторні моделі економічної безпеки для вітчизняних підприємств (с. 17–118, 124–129);

– понятійний апарат формування механізму управління корпоративною безпекою за рахунок уточнення сутності понять та взаємозалежності між ними – «корпоративний розвиток», «корпоративний інтерес», «культура інновацій», «соціально-відповідальна інновація», де процес корпоративного розвитку представлено як ланцюг управлінських дій «принцип-дія-результат» з дотриманням соціальних та екологічних вимог до ключових бізнес-процесів. У такому ракурсі реалізація механізму корпоративної безпеки фокусує увагу системи управління на вирішенні конкретних соціальних та екологічних проблем, дозволяє отримати спільні вигоди суспільству та підприємству (с. 30–32, 35–43, 47–50, 52–53, 73–74);

– методичний підхід до оцінювання рівня корпоративної безпеки, що сформований за ідеєю забезпечення корпоративної стійкості – гармонійному поєднанні економічної, соціальної, екологічної безпеки та якості корпоративного управління за рахунок ідентифікації відповідних критеріїв групування показників та їх оцінювання (с. 186–196).

Наукові результати дисертаційної роботи, що мають прикладний характер, знайшли практичне застосування у діяльності підприємств, зокрема, у ТОВ «СПЕЦВУЗАВТОМАТИКА» прийняте до впровадження організаційне та інформаційно-аналітичне забезпечення механізму управління корпоративною безпекою, що засвідчує довідка від 19.12.2025 № 28/1; у ДП «ЕКОВУДБУД» впроваджено методичне забезпечення оцінки пріоритетності та узгодженості стратегічних цілей на засадах безпеко-орієнтованого підходу до організації заходів (довідка від 15.12.2025 № 25-10/-6).

Теоретичні та методичні положення дисертаційної роботи використовувалися в освітньому процесі Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (довідка про впровадження від 19.12.2025 № 25/86-17-95/3) під час викладання дисциплін «Міжнародна безпека» та «Кадрова безпека» для підготовки бакалаврів за спеціальністю 073 «Менеджмент».

4. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи висвітлено у 11 наукових працях, серед яких 5 статей в наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз та зараховуються як 4 публікації, що подано до захисту дисертації; 6 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. В опублікованих працях здобувач повністю відображена сутність отриманих результатів виконаного дослідження та їх наукова новизна. Результати дослідження доповідались та отримали позитивну оцінку на 6 міжнародних та всеукраїнських конференціях. З огляду на це апробацію результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою.

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Логвиненка Дениса Володимировича має традиційну структуру: анотація, вступ, три розділи, висновки, список використаної літератури, додатки. У додатках є копії довідок про практичне використання результатів дослідження.

Роботу викладено на 254 сторінках машинописного тексту (10,6 авт. арк.), обсяг основного тексту дисертації становить 195 сторінок (8,1 авт. арк.), що цілком відповідає встановленим вимогам. Зміст роботи викладено в чіткій логічній послідовності, що проілюстровано відповідними таблицями та рисунками, робота написана в науковому стилі. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 № 40 зі змінами від 31.05.2019.

Аналіз дисертаційної роботи Логвиненка Дениса підтвердив відсутність будь-яких проявів академічного плагіату, фальсифікації або фабрикації. Дослідження не виявило жодних порушень академічної доброчесності, що підтверджено результатами перевірки за допомогою спеціальних програмних засобів.

6. Дискусійні положення та зауваження, щодо змісту дисертації

Зазначаючи загальний високий рівень обґрунтованості теоретичних і методичних положень дисертаційної роботи, її цілісність та логіку викладання матеріалу, разом з тим слід зазначити, що робота не позбавлена певних дискусійних моментів та зауважень:

1. У роботі автор систематизує корпоративні інтереси та достатньо ґрунтовно розглядає їх види відповідно правового, економічного, соціального, екологічного аспектів (с. 34, так як «наявність узгодженості, непорозуміння та ігнорування інтересів є причиною не вирішення суперечностей, виникнення конфлікту» (с. 38). Однак в дослідженні найбільшу увагу концентрує на економічній, стратегічній, правовій складових корпоративної безпеки. Доцільно було б більш детально проаналізувати екологічні інтереси досліджуваних компаній, оцінити їх вплив на рівень корпоративної безпеки, а також рівень зацікавленості бізнесу у виконанні природоохоронної діяльності та відповідальності за порушення природоохоронного законодавства.

2. У роботі автор зазначає, що «механізм управління корпоративною безпекою представляється системою управлінських дій щодо запобігання та зменшення ступеня впливу загроз стійкому функціонуванню та розвитку підприємства. Дія такого механізму направлена на формування стану захищеності корпоративних ресурсів (капіталу, персоналу, інформації, технології) та підприємницьких можливостей, при якому гарантується ефективне їх використання відповідно корпоративним інтересам та цілям стратегічного розвитку підприємства»(підрозділ 1.1, с. 44). Таке «широке» визначення, що включає цілі поточного та стратегічного управління не дозволяє зосередити увагу автора та фокус дослідження на більш конкретному визначенні механізму корпоративної безпеки, а тому й кількісного оцінювання його дієвості.

3. У дисертації багато уваги приділено аналізу інституційних умов забезпечення корпоративної безпеки розвитку промислових підприємств

(підрозділи 2.1, 2.2). Тим часом, у повній мірі не розкрито дію стандартів якості корпоративного управління, не представлено передові практики світового досвіду їх застосування.

4. У розробленому автором методичному підході до оцінювання рівня корпоративної безпеки сформований комплекс показників корпоративної стійкості відповідає критеріям: ефективності бізнес-процесів; економічної безпеки та фінансово-економічної стійкості; соціальної та екологічної відповідальності; дієвості наглядової ради та безконфліктності прийняття стратегічних рішень (табл. 3.11, с. 191–194). При цьому показники інформаційної прозорості, що відповідають критерію дієвості наглядової ради та безконфліктності прийняття стратегічних рішень, розглядаються з позицій дотримання принципу транспарентності й не повністю розкривають характеристики конфіденційності та захисту інформації.

5. Автором запропоновано стратегічний інструментарій механізму управління корпоративною безпекою, що представлено стратегічними орієнтирами, відповідним комплексом стратегічних заходів та характеристиками процесу формування механізму (табл. 3.10 с. 186–187). Вибір стратегічного інструментарію для механізму здійснюється відповідно до площини стратегічних орієнтирів-напрямів безпеко-орієнтованого розвитку. При цьому слід зауважити, що значно посилено б практичну значущість заявленого підходу розроблене автором методичне забезпечення вибору стратегічних заходів, їх ґрунтовне пояснення та моделювання прогнозних сценаріїв реалізації корпоративних стратегій безпеко-орієнтованого розвитку.

Разом з тим слід зауважити, що наведені дискусійні положення та зауваження не знижують цінності отриманих дисертантом наукових результатів.

7. Загальний висновок

Дисертаційна робота Логвиненка Дениса Володимировича на тему «Формування механізму управління корпоративною безпекою», яка присвячена вирішенню важливого науково-практичного завдання щодо подальшого розвитку теоретичних положень і методичного забезпечення управління корпоративною безпекою підприємств є завершеною кваліфікаційною науковою роботою.

Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами спостережень.

Дисертація за своїм змістом відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а саме вимогам пунктів 6, 7, 8 і 9 Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ 12.10.2022 № 44, а її автор – Логвиненко Денис Володимирович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент:

завідувач кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою
Харківського національного
університету радіоелектроніки,
доктор економічних наук, професор

Тетяна ПОЛОЗОВА

Підпис Полозової Т.В. засвідчую:

проректор з наукової роботи
Харківського національного
університету радіоелектроніки,
доктор технічних наук, професор

Юрій РОМАНЕНКОВ